

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом ректора
Харківського національного
університету ім. В.Н.Каразіна
від 17.01.2011 р.
№ _____

ПОЛОЖЕННЯ

про Науково-дослідний інститут астрономії Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна

1. Загальні положення

1.1 Науково-дослідний інститут астрономії (далі — Інститут) є науковим підрозділом університету, що проводить актуальні для науки і вищої освіти України дослідження, бере участь у розв'язанні науково-технічних і соціально-економічних проблем, у забезпеченні, здійсненні та вдосконаленні навчального процесу.

1.2 Основна діяльність Інституту спрямована на розвиток фундаментальних, пошукових і прикладних досліджень у галузі астрономії, ефективне використання їх результатів у народному господарстві та в системі освіти України, в тому числі на розробку сучасних технологій в телескопобудуванні, програмного забезпечення та програмно-апаратних комплексів, на підвищення рівня підготовки молодих фахівців і наукових кадрів вищої кваліфікації, зміцнення економічного та оборонного потенціалу, покращення екологічного стану України.

1.3 У своїй діяльності Інститут керується діючим законодавством України, Статутом Університету і цим Положенням.

1.4 Інститут має право приймати самостійні рішення у межах своєї компетенції, якщо вони не суперечать діючому законодавству та Статутові Університету.

1.5 Інститут функціонує у межах Університету згідно з діючими положеннями Міністерства освіти і науки України про науково-дослідну роботу та діяльність наукових підрозділів вузів і на нього розповсюджуються права, якими наділені наукові підрозділи вищих навчальних закладів.

1.6 Інститут має власні організаційні реквізити, зокрема фірмовий бланк, кутовий штамп і круглу печатку з найменуванням Міністерства освіти і науки України і Університету встановленого зразка.

1.7 Реорганізація та ліквідація Інституту здійснюється у встановленому порядку.

2. Права і обов'язки Інституту

2.1 Інститут має право:

- розробляти власні програми наукової та науково-педагогічної діяльності і використовувати їх результати, в тому числі на госпдоговірній основі;
- подавати пропозиції до ректорату та Вченої ради університету про створення та реорганізацію структурних підрозділів Інституту, а також формувати штатний розклад;
- розробляти проекти господарських угод;
- брати участь у діяльності міжнародних наукових та освітніх організацій, фондів, об'єднань тощо;
- закуповувати у встановленому порядку необхідне обладнання, сировину, матеріали та інші матеріальні цінності;
- списувати у встановленому порядку з балансу морально застаріле, зношене та непридатне до подальшого використання і реалізації обладнання, інструмент тощо у випадку, коли відновлення цього майна неможливе або економічно недоцільне;
- здійснювати маркетинг для пошуку зацікавлених у результатах досліджень потенційних замовників;
- згідно з чинним законодавством залучати до фінансування та стимулювання власної діяльності інші бюджетні та небюджетні джерела фінансування;
- згідно з чинним законодавством впроваджувати результати власної діяльності на підприємствах, в установах, організаціях в Україні та за її межами на договірній підставі;
- випускати дослідні зразки та малі серії розробок;
- в разі виробничої необхідності згідно з чинним законодавством залучати до здійснення своєї основної діяльності фахівців Університету, інших закладів.

2.2 Інститут зобов'язаний:

- звітувати про свою діяльність у встановленому порядку;
- створювати виробничі і соціальні умови для високопродуктивної праці своїх працівників, забезпечувати дотримання законодавства про працю, правил та норм охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії;
- вдосконалювати свою структуру і організацію праці з метою прискорення отримання та впровадження результатів науково-дослідних робіт шляхом використання сучасної техніки, обладнання.

3. Структура Інституту

3.1 Інститут має структурні підрозділи, які визначаються Вченими радами Університету та Інституту і затверджуються ректором (див. Додаток №1).

3.2 Основними структурними підрозділами Інституту є науково-дослідний відділ і лабораторія. В окремих дослідженнях проблемного

характеру, для виконання яких є потреба у залученні фахівців різних профілів, на певний термін створюються комплексні тематичні групи та лабораторії, до складу яких можуть включатися працівники інших підрозділів Інституту або підрозділів Університету.

3.3 Структура Інституту може бути визначена та змінена відповідно до основних напрямів наукової та науково-педагогічної діяльності та необхідності її належного організаційного, матеріального та інформаційного забезпечення.

4. Управління Інститутом

4.1 Інститут очолює директор, який у відповідності до цього Положення несе персональну відповідальність за науково-дослідну, господарську і фінансову діяльність, забезпечує додержання законності та трудової дисципліни.

4.2 Директор призначається ректором Університету за рекомендацією Вченої ради Університету та Інституту терміном на 5 років. На посаду директора може бути призначена особа, яка має, як правило, науковий ступінь доктора, вчене звання професора, стаж наукової роботи за фахом не менший, ніж 5 років.

4.3 Функціональні обов'язки та права директора визначаються Посадовою інструкцією, затвердженою ректором Університету.

5. Керівництво Інституту

5.1 Директор Інституту:

5.1.1 Відповідає за складання планів (поточних і перспективних) науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (НДДКР), підготовки наукових кадрів, фінансування і матеріально-технічного забезпечення та інших.

5.1.2 Організує контроль за виконанням НДДКР та роботою підрозділів Інституту і працівників.

5.1.3 Здійснює підбір кадрів, а також залучення у встановленому порядку до виконання науково-дослідницьких робіт науково-педагогічних працівників, аспірантів і студентів Університету.

5.1.4 Подає у встановленому порядку звіти про результати наукової та науково-організаційної діяльності, результати впровадження завершених досліджень та іншу встановлену звітність.

5.1.5 Очолює Вчену раду Інституту і організує її роботу.

5.1.6 Відповідає за здійснення творчих, в тому числі міжнародних зв'язків.

5.1.7 Звітує не менш ніж один раз на рік перед Вченою радою Інституту про науково-організаційну, фінансову і господарську діяльність.

5.2 Директор Інституту має право:

5.2.1 У встановленому порядку подавати пропозиції ректору (проректору) щодо заохочення або накладення дисциплінарних стягнень на працівників Інституту.

5.2.2 Затверджувати на основі тематичного плану науково-дослідницьких робіт Інституту плани НДДКР відділів, лабораторій, індивідуальні плани наукової роботи.

5.2.3 Розробляти угоди (контракти) на виконання НДДКР згідно з головними напрямками науково-дослідницьких робіт Інституту.

5.2.4 Видавати розпорядження по Інституту.

5.2.5 Розробляти посадові інструкції працівників Інституту.

5.3 Заступник (заступники) директора Інституту, секретар Вченої ради

5.3.1 Заступник директора Інституту з наукової роботи призначається ректором Університету на 5 років з числа провідних фахівців, що мають науковий ступінь та досвід науково-організаційної роботи, за поданням директора. Заступник директора з наукової роботи заміщує директора в період його відсутності у зв'язку з відпусткою, відрядженням, хворобою.

Кількість та номенклатура інших заступників директора визначається ректором виходячи з виробничої необхідності за поданням директора Інституту.

5.3.2 Функціональні обов'язки заступника (заступників) директора визначаються Посадовою інструкцією, затвердженою ректором Університету.

5.3.3 Секретар Вченої ради призначається ректором Університету за поданням директора Інституту з числа провідних фахівців – членів Вченої ради, що мають, як правило, вчений ступінь та досвід науково-організаційної роботи.

5.4 Вчена рада Інституту

5.4.1 Вчена рада Інституту (далі – Рада) є дорадчим органом. Склад Ради затверджується ректором Університету за поданням директора Інституту.

5.4.2 Рада Інституту створюється у складі директора, заступників директора, завідувачів відділами та кафедрою астрономії Університету, представника профспілкової організації Інституту. Кількість членів Ради та провідні вчені Інституту, що обираються до її складу, визначаються загальними зборами трудового колективу Інституту. Термін повноважень Вченої ради Інституту — три роки.

5.4.3 До складу Ради Інституту можуть обиратися за їх згодою провідні вчені інших установ за поданням директора Інституту

5.4.4 Головою ради Інституту є директор, а в його відсутність — заступник директора з наукової роботи.

5.4.5 Засідання Ради проводяться директором не менш ніж 1 раз на місяць.

5.4.6 Рада Інституту правомочна приймати рішення, якщо на засіданні присутні щонайменше 2/3 її складу.

Рішення Ради приймаються простою більшістю голосів присутніх.

Рішення приймаються відкритим голосуванням, якщо Рада не прийняла рішення про проведення таємного голосування.

5.4.7 Рада Інституту:

– обговорює і затверджує основні напрямки наукової діяльності Інституту;

– розглядає проекти планів НДДКР, підготовки кадрів, видань наукових праць, нарад і конференцій;

– розглядає звіти про найважливіші результати наукової та науково-організаційної діяльності Інституту;

– надає рекомендації щодо кандидатури директора Інституту;

– обговорює питання, пов'язані зі зміною структури Інституту, а також з використанням встановленого загального обсягу витрат на науково-дослідну роботу.

– обговорює найважливіші наукові проблеми, наукові доповіді і дає оцінку результатам найбільш важливих робіт Інституту;

– рекомендує до опублікування наукові праці Інституту;

– обговорює питання координації і творчого співробітництва з іншими науковими установами, а також із відповідними факультетами, кафедрами та іншими підрозділами Університету;

– заслуховує звіти про наукову роботу завідувачів науковими відділами, лабораторіями, керівників тематичних груп і окремих наукових працівників, пошукувачів, аспірантів, докторантів;

– обговорює питання ефективності міжнародного наукового співробітництва Інституту, заслуховує звіти працівників Інституту про закордонні наукові відрядження;

– обговорює питання, пов'язані з підготовкою наукових кадрів та підвищенням їх кваліфікації, систематично заслуховує звіти керівників структурних підрозділів Інституту щодо виконання планів підготовки наукових кадрів;

– висуває видатні наукові праці, наукові відкриття і патенти на здобуття премій різного рівня;

– обговорює рекомендації щодо присвоєння вчених звань та присудження учених ступенів науковим працівникам Інституту;

– розглядає проекти навчальних планів і навчальних програм за профілями наукової діяльності Інституту та обговорює результати їх виконання;

– розглядає питання розвитку матеріально-технічної бази Інституту;

– здійснює інші функції передбачені законодавством.

6. Права та обов'язки працівників Інституту

6.1 Права та обов'язки працівників Інституту визначаються чинним законодавством України, Статутом і Правилами внутрішнього розпорядку Університету та посадовими інструкціями.

6.2 Завідувачі відділами, лабораторіями призначаються проректором Університету з наукової роботи за поданням директора Інституту, рекомендацією відділу (лабораторії) та Вченої ради Інституту.

6.3 Керівники НДДКР рекомендуються Вченою радою Інституту за поданням завідуючого відділом. У своїй діяльності керівники НДДКР підпорядковуються завідувачу відділом (лабораторією).

6.4 Завідувач науковим відділом, лабораторією відповідає за якість і терміни проведення досліджень, виконання правил внутрішнього розпорядку і трудової дисципліни, безпосередньо бере участь у науковій роботі, сприяє впровадженню результатів досліджень у виробництво та в навчальний процес.

6.5 Адміністрація Інституту контролює виконання правил внутрішнього розпорядку працівниками Інституту.

6.6 Для залучення працівників до участі у вирішенні виробничих питань в Інституті діють виробничі наради.

6.7 Наукові працівники Інституту підлягають атестації в установленому порядку.

7. Наукова діяльність Інституту

7.1 Інститут проводить фундаментальні та прикладні наукові дослідження самостійно (Додаток 2), а також у творчому контакті та за угодами з фаховим факультетом та іншими вузами, науковими установами Національної Академії наук України, інших країн, підприємствами будь-яких форм власності.

7.2 Наукові дослідження та розробки Інституту охоплюють держбюджетні та конкурсні НДДКР, а також госпдоговірні та ініціативні НДДКР. Фінансування здійснюється за рахунок держбюджетних коштів та за рахунок замовників НДДКР.

7.3 Держбюджетні наукові дослідження проводяться у відповідності до планів НДДКР Інституту, які є складовою частиною тематичного плану НДДКР Університету, затвердженого Міністерством освіти і науки України.

7.4 Інститут, виходячи з перспектив розвитку фундаментальних досліджень у галузі відповідної науки, планових завдань та рекомендацій керівних органів, регламентує і здійснює перспективні та річні держбюджетні НДДКР, підготовку наукових кадрів (в тому числі через аспірантуру і докторантуру) та матеріально-технічне і фінансове забезпечення робіт.

7.5 Інститут в разі його призначення рішенням керівної установи провідним науковим закладом з окремих проблем, завдань або тем, крім своїх загальних завдань і функцій, здійснює координацію наукових

досліджень і дослідних робіт, контролює виконання завдань з відповідних напрямків робіт в інших вищих навчальних закладах та наукових установах.

7.6 Інститут забезпечує широке використання досягнень вітчизняної та зарубіжної науки і техніки, патентних матеріалів, проводить вивчення наявних патентів перед обранням тем та їх розробкою з метою створення нової та вдосконалення існуючої техніки, а також забезпечує безпосередньо або через відповідні служби Університету захист об'єктів інтелектуальної власності, а в необхідних випадках здійснює у встановленому порядку їх реалізацію за кордоном.

7.7 Інститут залучає у встановленому порядку до керівництва і проведення досліджень науково-педагогічних працівників Університету.

7.8 Співробітники Інституту здійснюють наукове керівництво (консультування) роботами студентів, аспірантів і докторантів, які виконуються за тематикою НДДКР Інституту.

7.9 Інститут у встановленому порядку реєструє виконувани науково-дослідницькі роботи, готує науково-технічну інформацію та звіти про виконані роботи, забезпечує повне й своєчасне використання у своїй діяльності науково-інформаційних матеріалів.

7.10 Інститут проводить у встановленому порядку атестацію працівників Інституту.

8. Участь Інституту в освітянській діяльності

8.1 Наукові працівники Інституту приймають участь в учбовому процесі Університету на умовах сумісництва, на основі погодинної оплати.

Провідні фахівці Інституту:

– приймають участь в організації та здійсненні учбового процесу, керують виробничою практикою, студентськими науково-дослідними роботами;

– розробляють авторські учбово-методичні матеріали і викладають за ними навчальні дисципліни студентам Університету, інших учбових закладів.

8.2 Інститут проводить підготовку фахівців вищої наукової кваліфікації (кандидатів та докторів наук).

8.3 Інститут надає лабораторну базу студентам і аспірантам для проведення наукових досліджень, для виконання програм виробничої практики, курсових та дипломних робіт, для проведення науково-дослідної роботи та стажування працівників науково-викладацького складу.

8.4 Інститут надає можливість підвищенню кваліфікації наукових та науково-педагогічних кадрів.

8.5 Інститут бере участь у розробці та впровадженні в учбовий процес навчальних закладів різних рівнів новітніх учбових дисциплін, сприяє їх учбово-методичному забезпеченню.

8.6 Інститут підтримує учбово-методичні стосунки з освітянськими закладами різних рівнів за профілем основної діяльності, бере участь у популяризації професійних знань всіма формами.

9. Творчі зв'язки Інституту

Інститут здійснює у встановленому порядку через відповідні підрозділи Університету наукове та науково-технічне співробітництво з вищими навчальними закладами, науковими установами та виробничими підприємствами (фірмами), в тому числі розташованими за кордоном.

10. Планування і фінансування діяльності Інституту

10.1 Інститут, виходячи з завдань розвитку економіки України та головних напрямків діяльності, розробляє проекти планів науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт, планів підготовки наукових кадрів, планів матеріально-технічного і фінансового забезпечення.

10.2 Кошти Інституту складаються з:

- фінансування за держбюджетом Міністерства освіти і науки України;
- коштів, що надходять за угодами щодо виконання науково-дослідницьких, дослідно-конструкторських і технологічних робіт;
- коштів від надання інших платних послуг;
- грантів, включаючи і міжнародні;
- спонсорських внесків.

10.3 Утримання апарату управління та обслуговуючих підрозділів Інституту забезпечується за рахунок накладних витрат, передбачених бюджетом НДДКР, що виконуються Інститутом.

Це Положення розроблене відповідно до чинного законодавства України, Статуту Харківського національного Університету і схвалене на засіданні Вченої Ради ХНУ ім. В.Н. Каразіна, протокол № 1 від 25 січня 2002 року.

Директор
Науково-дослідного інституту астрономії
Харківського національного університету
ім. В.Н. Каразіна

Шкуратов Ю.Г.

СТРУКТУРА

Науково-дослідного інституту астрономії Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна

1. Дирекція.
  - Директор.
  - Заступники директора (з наукової роботи, з загальних питань).
  - Вчений секретар.
2. Підрозділи апарату управління.
  - Канцелярія.
3. Науково-дослідні та виробничі підрозділи.
  - 3.1. Відділ астрометрії, зоряної і галактичної астрономії
    - Лабораторія зоряної астрономії і теоретичної астрофізики.
    - Міжвідомча (НДІ астрономії ХНУ – Радіоастрономічний інститут НАНУ) Лабораторія астрофізичних досліджень гравітаційного лінзування;
    - Лабораторія фундаментальної астрометрії.
    -
  - 3.1. Відділ фізики Сонця і планет
    - Лабораторія Служби Сонця.
    - Міжвідомча (НДІ астрономії ХНУ – Радіоастрономічний інститут НАНУ) Лабораторія астрофізичних досліджень Сонця та активних зірок;
    - Міжвідомча (НДІ астрономії ХНУ – Головна астрономічна обсерваторія НАНУ) Лабораторія спектрополяриметричного моніторингу небесних тіл;
  - 3.2. Відділ дистанційного зондування планет:
    - Лабораторія проблем розсіяння світла.
    - Лабораторія фізики і геології поверхонь планет.
  - 3.3. Відділ фізики астероїдів і комет:
    - Лабораторія фізики астероїдів.
    - Лабораторія фізики комет.
  - 3.4. Бібліотека.
4. Чугуївська спостережна станція.
5. Господарчо-технічна частина та
  - Оптико-механічна майстерня.

Директор
Науково-дослідного інституту астрономії
Харківського національного університету
ім. В.Н. Каразіна

Шкуратов Ю.Г.

Додаток 2

ОСНОВНІ НАУКОВІ НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Науково-дослідного інституту астрономії Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна

1. Дослідження тіл Сонячної системи:
  - 1.1. Вивчення хромосфери і активних процесів на Сонці. Служба Сонця.
  - 1.2. Вивчення природи Місяця, планет та їх супутників.
  - 1.3. Вивчення природи астероїдів і комет.
  - 1.4. Вивчення світла, розсіяного твердою космічною речовиною.
2. Дослідження природи галактичних та позагалактичних об'єктів і їх систем:
  - 2.1. Дослідження та розробка теорії внутрішньої будови субзірок і релятивістських космічних об'єктів.
  - 2.2..
3. Визначення положень небесних тіл, позиційні спостереження позагалактичних джерел, зірок і тіл Сонячної системи.
4. Спостереження астрономічних об'єктів з високим кутовим розділенням.
5. Астрономічне приладобудування.

Директор
Науково-дослідного інституту астрономії
Харківського національного університету
ім. В.Н. Каразіна

Шкуратов Ю.Г.